

СХВАЛЕНО
Педагогічною радою
ХПЛ «Гармонія»
(протокол № 2 від 04.10.2021 р.)

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ директора
ХПЛ «Гармонія»
від 04.10.2021 р. № 63
_____Л.ВИСОЦЬКА

ПОЛОЖЕННЯ
про антибулінгову політику
Хмельницького приватного ліцею «Гармонія»

ВСТУП

Одним з основних завдань сучасного закладу освіти є створення освітнього простору, головними засадами якого є безпека, захист дітей від насильства, забезпечення прав, свобод та інтересів здобувачів освіти. Нова українська школа (НУШ) вимагає від педагогів реформування існуючих алгоритмів розвивальної,

корекційної та профілактичної роботи, постійної уваги до проблеми булінгу, забезпечення сучасних підходів до проблеми порушень норм поведінки учнями.

Сукупність зазначених заходів дозволяють в повному обсязі досягати поставлених демократичних орієнтирів взаєморозуміння, взаємоповаги, дружньої атмосфери, пріоритету прав людини, толерантності, постійного розвитку, активної життєвої позиції; здорового способу життя, людяності, порядності, поваги до приватного життя, миру, єдності в країні.

Головною метою реалізації Положення про антибулінгову політику Хмельницького приватного ліцею «Гармонія» (далі - Положення) є навчання дітей і дорослих безпечній взаємодії в освітньому процесі, а також захист дітей від насильства та зловживань з боку однолітків і дорослих (батьків, опікунів або працівників закладу освіти).

Основні завдання Положення:

1. Визначення поняття «булінгу» та його види; виявлення чинників, які перешкоджають безпеці учасників освітнього процесу.
2. Відпрацювання системи узгоджених поглядів і уявлень учнів, педагогів, психолога, батьків на освітнє середовище ліцею.
3. Обґрунтування умов організації безпечного освітнього середовища та вимог (критеріїв) до його ефективної організації для кожного учасника освітнього процесу.
4. Створення доступного алгоритму реагування та протидії булінгу.
5. Формування конкретних рекомендацій учням, педагогічним працівникам, адміністрації ліцею, батькам щодо організації безпечного середовища в закладі.

РОЗДІЛ I

Поняття «БУЛІНГ» та його види

Булінг (знущання, цькування, залякування) – це зарозуміла, образлива поведінка, пов'язана з дисбалансом влади, авторитету або сили.

Булінг (цькування) – діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Типовими ознаками булінгу (цькування) є:

1. систематичність (повторюваність) діяння;
2. наявність сторін – кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);

3. дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого.

Булінг проявляється в багатьох формах - вербальній, фізичній, соціальній, а також кіберзалякування.

Вербальний булінг. Словесне знування або залякування за допомогою образливих слів, яке включає в себе постійні образи, погрози й неповажні коментарі про кого-небудь (про зовнішній вигляд, релігію, етнічну приналежність, інвалідність, особливості стилю одягу і т. п.).

Фізичний булінг. Фізичне залякування або булінг за допомогою агресивного фізичного залякування полягає в багаторазово повторюваних ударах, стусанах, підніжках, блокуванні, поштовхах і дотиках небажаним і неналежним чином.

Соціальний булінг. Соціальне залякування або булінг із застосуванням тактики ізоляції припускає, що когось навмисно не допускають до участі в роботі

групи, трапеза це за обіднім столом, гра, заняття спортом чи громадська діяльність.

Кіберзалякування. Кіберзалякування (кібернасильство) або булінг у кіберпросторі полягає у звинуваченні когось з використанням образливих слів, брехні та неправдивих чуток за допомогою електронної пошти, текстових повідомлень і повідомлень у соціальних мережах. Сексистські, расистські та подібні їм повідомлення створюють ворожу атмосферу, навіть якщо не спрямовані безпосередньо на дитину.

РОЗДІЛ II

Реагування та протидія булінгу.

Порядок подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності)

заяв про випадки булінгу (цькування) в закладі

1. Загальні питання

1.1. Порядок розроблено відповідно до абзацу дев'ятого частини першої статті 64 Закону України «Про освіту», згідно з пунктом 8 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року N 630 (із змінами), Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)», Наказу МОН від 28.12.2019 № 1646, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2020 р. за N 111/34394 «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти», з метою створення безпечного освітнього середовища в закладах освіти.

1.2. Порядок визначає процедуру подання та розгляду заяв про випадки булінгу (цькування).

1.3. Заявниками можуть бути здобувачі освіти, їх батьки/законні представники, працівники та педагогічні працівники закладу освіти та інші особи.

1.4. Заявник забезпечує достовірність та повноту наданої інформації.

2. Подання заяви про випадки булінгу (цькування)

- 2.1. Здобувачі освіти, працівники та педагогічні працівники, батьки та інші учасники освітнього процесу, яким стало відомо про випадки булінгу (цькування), учасниками або свідками якого стали, або підозрюють його вчинення по відношенню до інших осіб за зовнішніми ознаками, або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб зобов'язані повідомляти директору ліцею.
- 2.2. Розгляд та неупереджене з'ясування обставин випадків булінгу (цькування) здійснюється відповідно до поданих заявниками заяв про випадки булінгу (цькування) (далі – Заява).
- 2.3. Заяви, що надійшли на електронну пошту ХПЛ «Гармонія» отримує секретар або особа, яка виконує обов'язки секретаря, зобов'язана терміново повідомити директора ліцею та відповідальну особу.
- 2.4. Прийом та реєстрацію поданих Заяв здійснює відповідальна особа, а в разі її відсутності – особисто директор ліцею або його заступник.
- 2.5. Заяви реєструються в окремому журналі реєстрації заяв про випадки булінгу (цькування).
- 2.6. Форма та примірний зміст Заяви оприлюднено на офіційному веб-сайті закладу.
- 2.7. Датою подання заяв є дата їх прийняття.
- 2.8. Розгляд Заяв здійснює директор закладу освіти з дотриманням конфіденційності.

3. Відповідальна особа

- 3.1. Відповідальною особою призначається заступник директора з навчально-виховної роботи.
- 3.2. До функцій відповідальної особи відноситься прийом та реєстрація Заяв, повідомлення директора ліцею.
- 3.3. Відповідальна особа призначається наказом директора закладу освіти.
- 3.4. Інформація про відповідальну особу та її контактний телефон оприлюднено на офіційному веб-сайті закладу.

4. Комісія з розгляду випадків булінгу (цькування)

- 4.1. За результатами розгляду Заяви директор ліцею видає рішення про проведення розслідування випадків булінгу (цькування) із визначенням уповноважених осіб.
- 4.2. З метою розслідування випадків булінгу (цькування) уповноважені особи мають право вимагати письмові пояснення та матеріали у сторін.
- 4.3. Для прийняття рішення за результатами розслідування директор закладу створює комісію з розгляду випадків булінгу (цькування) (далі – Комісія) та скликає засідання.
- 4.4. Комісія створюється наказом директора ліцею.
- 4.5. До складу комісії можуть входити педагогічні працівники (у тому числі психолог, соціальний педагог), батьки постраждалого та булера, директор закладу освіти та інші зацікавлені особи.

4.6. Комісія у своїй діяльності керується законодавством України та іншими нормативними актами.

4.7. Якщо Комісія визначила, що мав місце булінг (цькування), а не одноразовий конфлікт чи сварка, тобто відповідні дії носять систематичний характер, то директор ліцею зобов'язаний повідомити уповноважені органи Національної поліції (ювенальна поліція) та службу у справах дітей.

4.8. У разі, якщо Комісія не кваліфікує випадок як булінг (цькування), а постраждалий не згідний з цим, то він може одразу звернутись до органів Національної поліції України із заявою, про що директор ліцею має повідомити постраждалого.

4.9. Рішення Комісії приймаються більшістю її членів та реєструються в окремому журналі, зберігаються в паперовому вигляді з оригіналами підписів всіх членів Комісії.

4.10. Потерпілий чи його/її представник можуть звертатися відразу до уповноважених органів Національної поліції України (ювенальна поліція) та службу у справах дітей з повідомленням про випадки булінгу (цькування).

4.11. Батьки зобов'язані виконувати рішення та рекомендації Комісії.

5. Терміни подання та розгляду Заяв

5.1. Заявники зобов'язані терміново повідомляти керівнику закладу про випадки булінгу (цькування), а також подати Заяву.

5.2. Рішення про проведення розслідування із визначенням уповноважених осіб видається протягом 1 робочого дня з дати подання Заяви.

5.3. Розслідування випадків булінгу (цькування) уповноваженими особами здійснюється протягом 3 робочих днів з дати видання рішення про проведення розслідування.

5.4. За результатами розслідування протягом 1 робочого дня створюється Комісія та призначається її засідання на визначену дату але не пізніше чим через 3 робочих дні після створення Комісії.

5.5. Директор ліцею зобов'язаний повідомити уповноважені органи Національної поліції (ювенальна поліція) та службу у справах дітей про кваліфікований Комісією випадок булінгу (цькування) протягом одного дня.

6. Реагування на доведені випадки булінгу

6.1. На основі рішення комісії з розгляду випадків булінгу (цькування), яка кваліфікувала випадок як булінг (цькування), а не одноразовий конфлікт чи сварка, тобто відповідні дії носять систематичний характер, директор ліцею:

6.1.1. Повідомляє уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України (ювенальна поліція) та службі у справах дітей про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти;

6.1.2. Забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками

або постраждали від булінгу (цькування) (далі – Заходи).

6.2. Заходи здійснюються заступником директора з навчально-виховної роботи у взаємодії з практичним психологом ліцею та затверджуються директором ліцею.

6.3. З метою виконання Заходів можна запроваджувати консультаційні години у практичного психолога, створювати скриньки довіри, оприлюднювати телефони довіри.

7. Відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування)

Відповідальність за булінг (цькування) встановлена статтею 173 п.4 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

РОЗДІЛ III

Форми роботи щодо попередження булінгу в закладі освіти

1. Ознайомлення учасників освітнього процесу з нормативно-правовою базою та регулюючими документами щодо превенції проблеми насилля в освітньому середовищі.
2. Проведення зустрічей, круглих столів, семінарів, тренінгів із залученням представників правоохоронних органів, служб соціального захисту, медичних установ та інших зацікавлених організацій.
3. Запровадження програми правових знань у формі гурткової, факультативної роботи.
4. Організація годин спілкування з психологом, факультативів із психології.
5. Створення інформаційних куточків для учнів із переліком організацій, до яких можна звернутися у ситуації насилля та правопорушень.
6. Ознайомлення всіх учасників освітнього процесу з інформацією про прояви насильства та його наслідки.
7. Батьківські збори – це форма організації спільної діяльності батьків, учителів, практичного психолога та соціального педагога, яка передбачає їх спілкування з метою обговорення актуальних питань навчання і виховання, ухвалення рішень.
8. Консультації - форма роботи з батьками, яка передбачає надання фахівцями психологічної служби допомоги батькам із різних проблем родинного виховання.
9. Педагогічний консилиум - форма спілкування учнів, учителів, фахівців психологічної служби навчального закладу та батьків, метою якої є цілісне, різнобічне вивчення особистості учня, вироблення єдиної педагогічної позиції; визначення головних напрямів удосконалення виховного процесу зусиллями вчителів, батьків, самого учня; тренінги спілкування, методики оволодіння аутотренінгом.
10. Тренінгові та семінарські заняття для всіх учасників освітнього процесу з навчання навичок ефективного спілкування та мирного розв'язання конфліктів.
11. Бесіди, години спілкування для учнів 1-11 класів із залученням фахівців соціальних служб міста.
12. Перегляд відеороликів з подальшим обговоренням проблеми з учасниками освітнього процесу.

РОЗДІЛ IV

Правила і процедури антибулінгової політики Хмельницького приватного ліцею «Гармонія»

1. Моніторинг реалізації антибулінгової політики

1.1. Директор закладу освіти призначає уповноважену особу за реалізацію антибулінгової політики та здійснення моніторингу реалізації антибулінгової політики.

1.2. Призначена особа відповідає за реалізацією антибулінгової політики, реагування на будь-які сигнали щодо його порушення, внесення пропозицій стосовно внесення змін до антибулінгової політики, доведення результатів моніторингу та реалізації антибулінгової політики до всіх учасників освітнього процесу.

1.3. Проведення двічі раз на рік загального моніторингу та реагування на будь-які сигнали щодо його порушення (використовується метод анкетування, опитування тощо).

1.4. Під час проведення такого загального моніторингу працівники закладу освіти можуть подавати пропозиції стосовно внесення змін до антибулінгової політики та повідомляти про порушення її вимог на території ліцею.

1.5. На основі результатів анкет працівників ліцею відповідальна особа має підготувати звіт та передати його директору закладу.

1.6. Враховуючи результати моніторингу, директор ліцею повинен внести необхідні зміни до антибулінгової політики та повідомити про них працівників закладу освіти.

2. Функціональні обов'язки відповідального за моніторинг дотримання положень антибулінгової політики:

2.1. Отримання повідомлень про ризики для дітей і реагування на них;

2.2. Двічі на рік відповідальна особа повинна проводити загальний моніторинг рівня реалізації антибулінгової політики учасниками освітнього процесу за анкетною для проведення моніторингу (Додаток) або через опитування;

2.3. Надання пропозицій щодо внесення можливих змін у Положення;

2.4. Підготовка звіту за результатами анкет працівників ліцею та подання його директору закладу;

2.5. Консультування працівників закладу освіти щодо конкретних випадків порушення безпеки дитини;

2.6. Роз'яснення у разі потреби батькам, дітям положень антибулінгової політики, надання інформації щодо їх змін;

2.7. Інформування (у разі потреби) про випадки порушення безпеки дитини (ризики, загрози, насильство) компетентних установ, таких як Національна поліція, соціальні служби.

3. Напрями реалізації та показники виконання вимог антибулінгової політики

3.1. У ліцеї запроваджено реалізацію антибулінгової політики, яка містить правила принципи захисту дітей від насильства:

3.1.1. Порядок повідомлення та втручання, де поетапно зазначено, що слід робити, коли дитина стала жертвою насильства або її безпеці загрожують незнайомі люди, члени родини чи працівники ліцею;

3.1.2. Правила захисту особистих даних, які визначають методи збереження та поширення інформації про дітей;

3.1.3. Правила захисту зображень дітей, які визначають, як можна знімати дітей на фото або відео та поширювати їх зображення;

3.1.4. Правила доступу дітей до мережі Інтернет і їх захисту від шкідливих матеріалів, розміщених у ній, включно з призначенням особи або осіб, відповідальних за нагляд за безпечним використанням комп'ютерної мережі.

3.1.5. Принципи безпечних відносин між працівниками ліцею та дітьми, включно з повним описом поведінки, яка є неприйнятною при спілкуванні з дітьми.

3.2. Директором ліцею призначено особу, відповідальну за реалізацію антибулінгової політики, при цьому чітко визначено всі її завдання.

3.3. У закладі освіти затверджено реалізується Положення про антибулінгову політику.

4. Ліцей здійснює нагляд за своїми працівниками для запобігання випадкам насильства проти дітей.

4.1. Нові працівники приймаються на роботу із перевіркою їх біографічних даних, характеристик і придатності для роботи з дітьми.

4.2. У випадках, коли виникають підозри щодо можливих загроз безпеці дітей або застосування насильства проти дітей працівниками закладу освіти, проводиться внутрішнє розслідування.

5. Ліцей проводить навчання своїх працівників з питань захисту дітей від насильства та надання їм допомоги в небезпечних ситуаціях.

5.1. Усі працівники ліцею, включно із практикантами, ознайомлені з антибулінговою політикою.

5.2. Усі працівники ліцею знають, як розпізнати чинники ризику й ознаки насильства проти дітей, а також правові аспекти захисту дітей (обов'язковість втручання для залучення правоохоронної системи).

5.3. Педагоги ліцею, які пройшли навчання з методів та інструментів, що використовуються для навчання дітей захисту від насильства та зловживань (також при використанні Інтернету), мають плани відповідних занять і навчальні матеріали для дітей.

5.4. Працівники ліцею мають доступ до інформації про можливість отримання допомоги у випадках, коли підозрюється застосування насильства проти дітей, разом із контактними даними місцевих установ, які працюють в області захисту дітей і надають допомогу в надзвичайних ситуаціях (поліція, суд із сімейних питань, кризовий центр, центр соціальних послуг, медичні центри).

6. Ліцей проводить навчання батьків з питань виховання без застосування насильства та захисту дітей від насильства.

6.1. На вебсайті закладу для батьків є вся необхідна інформація з таких питань:

■ виховання дітей без застосування насильства;

■ захист дітей від насильства та зловживань, загрози для дітей у мережі Інтернет;

■ можливості для вдосконалення навичок виховання;

- контактні дані установ, які надають допомогу в складних ситуаціях.
- 2. Батьки ознайомилися з антибулінговою політикою.
- 3. Показники виконання вимог Положення:
 - частка батьків, ознайомлених з антибулінговою політикою.

7. У ліцеї дітей навчають, які права вони мають і як вони можуть захистити себе від насильства.

7.1. У ліцеї на годинах спілкування організовано тренінгові заняття для дітей з питань прав дитини та захисту від насильства і зловживань (також у мережі Інтернет).

7.2. Діти знають, до кого вони мають звертатися за порадами та допомогою у випадках насильства і зловживань.

7.3. У закладі є навчальні матеріали для дітей (електронні книги, брошури, листівки) з питань прав дитини, захисту від ризиків насильства та зловживань, правил безпечної поведінки в мережі Інтернет.

7.4. Діти мають доступ до інформації про права дитини та можливості отримання допомоги в складних ситуаціях, зокрема про безкоштовні гарячі лінії для дітей і молоді розміщені на інформаційних стендах та сайті закладу освіти.

8. Ліцей проводить моніторинг своєї діяльності та регулярно перевіряє її на відповідність прийнятим стандартам захисту дітей.

8.1. Правила та процедури захисту дітей прийняті на засіданні педагогічної ради школи та переглядаються щонайменше один раз на рік.

8.2. У рамках проведення контролю за дотриманням правил і процедур для захисту дітей у закладі освіти проводяться консультації з усіма учасниками освітнього процесу.

8.3. Щорічно готується внутрішній звіт про виконання в закладі освіти антибулінгової політики.

ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Положення про антибулінгову політику Хмельницького приватного ліцею «Гармонія» стає чинним в день його оприлюднення.
2. Положення про антибулінгову політику Хмельницького приватного ліцею «Гармонія» повинен бути доступний усім учасникам освітнього процесу через його розміщення на сайті закладу освіти.

Додаток 1

**План заходів, спрямованих на запобігання
та протидію булінгу (цькуванню)**

в Хмельницькому приватному ліцеї «Гармонія»

Булінг – діяння або бездіяльність учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого заподіяна чи могла бути заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Згідно Закону України «Про освіту» відповідно до Конвенції ООН про права дитини, Програми «Нова українська школа» у поступі до цінностей», яка розглянута та затверджена Вченими Радами Інституту проблем виховання (протокол № 6 від 02 липня 2018 року) та Інституту модернізації змісту освіти (протокол № 7 від 26 вересня 2018 року), наказу МОН від 09.01.19 №17 «Про затвердження порядку проведення інституційного аудиту закладів середньої освіти», Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» від 18.12.18 №2657-VIII, Закону України «Про запобігання домашньому насильству» від 07.12.17 №2229, листа МОН від 18.05.18 №1/11-5480 розроблено комплексний план заходів, спрямованих на створення безпечного освітнього простору, профілактику жорстокого поводження, насильницьких та дій дискримінації, мобінгу, булінгу (цькування) з боку дорослих та однолітків в навчальному закладі.

№ п/п	Заходи, спрямовані на запобігання та протидію булінгу (цькуванню)	Цільова аудиторія	Відповідальна особа
1.	Ознайомлення з нормативно-правовою та інформаційною базою з попередження насильства та булінгу (цькування) в ліцеї	учасники освітнього процесу, технічний та допоміжний персонал	директор ліцею, практичні психологи, вчитель правознавства
2.	Постійне відстеження випадків насильницьких дій серед здобувачів освіти, виявлення «дітей-агресорів».	учасники освітнього процесу	директор ліцею, практичні психологи
3.	Впровадження освітніх профілактичних програм, найефективнішими компонентами реалізації яких є: – формування навичок прийняття рішень, навичок протистояння тиску однолітків та інших впливів,	здобувачі освіти	практичні психологи, класні керівники

	– здійснення освітньої та виховної роботи, спрямованої на забезпечення всебічного індивідуального розвитку учнів, збереження їх психічного здоров'я.		
4.	Розробка «Кодексу безпечного освітнього середовища», який передбачатиме: 1.навчання школярів, батьків, педагогічних працівників правилам безпечної поведінки особистості (побудова безпечного освітнього простору), 2.формування навичок уникнення ризиків та небезпек, а також подолання труднощів у власному житті, 3. зменшення рівня конфліктів між учасниками освітнього процесу шляхом впровадження відновних практик – медіації – служби порозуміння в закладі освіти, яка передбачає розв'язання конфліктів з врахуванням інтересів і потреб кожної із сторін, 4.формування навичок безконфліктного спілкування та навичок виходу з конфліктних ситуацій усіх учасників освітнього процесу, виховання гідної особистості зі стійкими навичками ненасильницької поведінки та прагненнями до мирної поведінки у суспільстві.	учасники освітнього процесу	директор ліцею, практичні психологи, вчитель правознавства
5	Діагностичний напрямок		
	1. Спостереження за учнями під час освітнього процесу та в позаурочний час. 2. Дослідження учнівських колективів, розподіл	здобувачі освіти,	практичні психологи

	ролей, взаємодія з однолітками, згуртованості та лідерів у колективі. 3. Дослідження психологічних причин, які спонукають до булінгу (цькування). 4. Вивчення проблеми булінгу (цькування) у закладі. 5. Діагностика психологічного мікроклімату в учнівських та педагогічному колективах. 6. Опитування батьків щодо випадків булінгу (цькування) в освітньому закладі їхніх дітей.	батьки здобувачів освіти	
6.	Корекційно-розвивальний напрямок		
	1. Навчання ефективним моделям спілкування та урегулювання конфліктів усіх учасників освітнього процесу. Формування комунікативних навичок.	учасники освітнього процесу (учні, батьки, вчителі)	практичні психологи
	2. Соціально-психологічне заняття (СПЗ) з елементами тренінгу «Поговоримо відверто» (як захистити себе від насильства).	учні 6-11 класів	практичні психологи
7.	Психолого-профілактичний напрямок		
	1. Оптимальна адаптація всіх здобувачів освіти до навчання (особливо новоприбулих учнів), запобігання конфліктності в учнівському середовищі.	здобувачі освіти	директор ліцею, практичні психологи ліцею,

			педагогічний колектив
	2.Профілактична діяльність, спрямована на запобігання вчинення булінгу (цькування).	учасники освітнього процесу	практичні психологи, педагоги ліцею
	3.Інтерактивні заняття: - «Насильство» - «Інтернет» - «Вплив ЗМІ на розвиток та формування молоді» - «Булінг та кібербулінг» - «Суїцидальна поведінка»	учні ліцею, батьки учнів	практичні психологи
	4.Відео-лекторій: – «Насильство в житті дитини» – «Батьківське програмування» – «Недитяча жорстокість» – «Насильство в сім'ї»	учні ліцею батьки учнів	практичні психологи
	5. Інтерактивне заняття «Відповідальність за насильницькі дії, булінг (цькування) «Закон один для всіх»	учні 6-11 класів, батьки	практичні психологи, вчитель правознавства
	6. Практичні рекомендації та поради на допомогу батькам, учням, вчителям, адміністрації за результатами досліджень.	учасники освітнього процесу	практичні психологи
	7.Пам'ятка для батьків про порядок реагування та способи повідомлення про випадки булінгу (цькування), щодо дітей, заходи захисту та надання допомоги.	батьки здобувачів освіти	практичні психологи, вчитель правознавства
	8.Буклети та листівки «Психологічна профілактика схильності до булінгу (цькування)»	учасники освітнього процесу	заступник директора з навчально-виховної роботи
	9. «Години психолога» та години спілкування «Булінг в	здобувачі освіти	практичні психологи,

	навчальному закладі як йому протистояти»		класні керівники
8.	Консультативний напрямок		
	Індивідуальні та групові консультування щодо захисту прав та інтересів дітей з метою запобігання проявам агресії, жорстокості, булінгу (цькуванню) та кібербулінгу.	здобувачі освіти	практичні психологи

Додаток 2

Порядок подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки булінгу (цькування) в Хмельницькому приватному ліцеї «Гармонія»

1. Підставою для реагування на випадки булінгу (цькування) в ліцеї є письмове звернення – заява на ім'я директора з дотриманням конфіденційності.
2. Заяву подають особи, яким виповнилось 14 років, якщо свідком чи жертвою булінгу (цькування) є дитина до 14 років, то заявниками про булінг можуть батьки (законні представники – опікуни), працівники закладу та педагоги.
3. Педагогічні працівники зобов'язані повідомити директора ліцею про факти булінгу, свідком якого вони були особисто або отримали достовірну інформацію від інших осіб.
4. Заяви про булінг (цькування) подаються як особисто, так і на електронну адресу ліцею.
5. Заявник забезпечує достовірність та правдивість поданої в заяві інформації.
6. Директор ліцею зобов'язаний вжити заходів невідкладного реагування в разі звернення дитини (яка стала свідком булінгу чи проти якої вчинили булінг), надати при потребі медичну (чи психологічну) допомогу.
7. Директор ліцею видає наказ про проведення внутрішнього розслідування та створення комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) в освітньому закладі з керівника закладу, педагогічних працівників, практичного психолога, батьків постраждалих та булерів.
8. Комісія проводить розслідування та приймає рішення, які реєструє в журналі звернень з підписом усіх її членів.
9. У разі подання заяви про випадки булінгу (цькування) в освітньому закладі чи отриманої в інший спосіб інформації, за результатами висновків комісії з розгляду випадків булінгу (цькування), директор закладу освіти зобов'язаний повідомити уповноважені підрозділи органів Національної поліції України про випадки булінгу (цькування) учасника освітнього процесу.

Додаток 3

Порядок реагування на доведені випадки булінгу (цькування) в ліцеї та відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування)

1. Якщо підтверджений та доведений факт булінгу (цькування) в закладі освіти, то відкривається кримінальне впровадження, досліджуються докази, проводяться слідчі дії, і справа скеровується до суду.

2. Суд виносить рішення про притягнення до адміністративної відповідальності згідно статті 173-4 Кодексу України про адміністративні правопорушення та адміністративну відповідальність.

3. Відповідальність згідно Закону України несуть:

- діти, які досягли 16 років
- батьки або опікуни, у випадку, коли дитина, яка вчинила боулінг не досягла 16 років
- керівник закладу освіти у разі неповідомлення уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки булінгу (цькування).

4. Адміністративні правопорушення:

- штраф (від 50 до 200 мінімумів доходів громадян від 850 до 3400 гривень)
- громадські роботи (від 20 до 60 годин)
- виправні роботи на строк до одного місяця з відрахуванням до 20% заробітку.

5. Адміністративна відповідальність:

- штраф 850-1700 гривень або від 20 до 40 годин громадських робіт
- штраф 1700-3400 гривень або від 40-60 годин громадських робіт (булінг , вчинений повторно протягом року або групою осіб)
- штраф батькам 850-1700 гривень або від 20 до 40 годин громадських робіт (булінг (цькування) , вчинений малолітніми або неповнолітніми особами віком 14-16 років), оскільки згідно СТ.59 Закону України «Про освіту» батьки є учасниками навчально-виховного процесу і, несуть відповідальність за здоров'я, навчання, виховання та розвиток дитини
- штраф 850-1700 гривень або 1 місяць виправних робіт з відрахуванням до 20% заробітку в разі неповідомлення керівником закладу освіти уповноваженим підрозділам органів Національної поліції про випадки булінгу.

Додаток 4

Пам'ятка педагогічному колективу Хмельницького приватного ліцею «Гармонія»

«Як запобігти булінгу (цькуванню) в учнівському середовищі»

1. Якщо помітили чи запідозрили булінг (цькування) в класному колективі чи навчальному закладі негайно повідомте про це директора ліцею.

2. Не приховуйте випадки булінгу в класі заради збереження репутації.

3. Доведіть до відома батьків дітей ситуацію з обох сторін конфлікту.

- 4.Залучіть практичного психолога до розв'язання проблеми.
- 5.Не підтримуйте жодну із сторін учасників конфлікту.
- 6.Ретельно проаналізуйте причини цькування (булінгу).
- 7.Допоможіть потурбуватися про того, кого ображають.
- 8.Будьте неупередженими у своїх оцінках, діях та висловлюваннях.
- 9.Говоріть з учасниками конфлікту наодинці.
- 10.Намагайтеся в подальшому не допускати подібних ситуацій.
- 11.Ознайомте дитину з поняттям «булінг» (цькування), можливо булер сам потерпає від агресії старших братів, сестер чи копіює звичну модель поведінки.
- 12.Покажіть дитині, що вона не сама зі своєю проблемою. Підтримайте. Дайте зрозуміти, що вона може розраховувати на допомогу.
- 13.Не залишайте справу, сподіваючись, що ситуація вирішиться сама собою.

Додаток 5

Пам'ятка здобувачу освіти, який потерпів від булінгу (цькування) в освітньому закладі

- Якщо ти або твої знайомі постраждали від булінгу в навчальному закладі – звернися із заявою до керівника закладу освіти.
- Якщо необхідна психологічна допомога – звернися до практичного психолога освітнього закладу або на Національну дитячу «гарячу лінію» за телефоном 116 -111.
- Якщо адміністрація навчального закладу не може вирішити проблему – звернися із заявою до відділу Національної поліції.
- Якщо необхідна правова допомога (юридична консультація, складання заяви чи позову) – звернися до Єдиного контакт-центру безоплатної правової допомоги 0800213103 (цілодобово і безкоштовно в межах України).

